

ragende Kvindesagsforkæmpere i Norge, Sverige og Finland, f. Eks.: Esselde, Ellen Key, Camilla Collet, Magdalene Toresen, Ragna Nielsen, f. Ullmann, Alexandra Gripenberg o. fl.

Endelig i 1888 gøres der et virkelig praktisk Skridt til Samarbejde under den store Udstilling i København samme Aar.

»Kvindelig Fremskridtsforening«, stiftet i 1885, indbyder til et nordisk Kvindesagsmøde. Da Programmet for dette Møde imidlertid kom til at omfatte ogsaa Sager, som laa udenfor et strængt kvindesagligt Omraade, saasom Fredsag og Arbejdersag, afslog D. K. at være Medindbyder, men benyttede Lejligheden til efter Fremskridtsforeningens store Kvindemøde at samle Repræsentanter for Norge, Sverige og Finland til et 2 Dages snævrere Møde, hvor man drøftede Tanken om et organiseret vedvarende Samarbejde mellem Kvindesagens Venner i Nordens Lande. Man naaede saa vidt, at man vedtog at opfordre de forskellige Kvindeforeninger i hvert af Landene til at udnævne hver en korresponderende Sekretær, som skulde træde i Forbindelse med de andre Foreningers Sekretærer og overveje Formen for de fremtidige Sammenkomster. Dette Forsøg bar dog ikke Frugter udover nogle Aarsberetninger i Kv. og Sf. fra de forskellige Kvindeforeninger og i Ny og Næ nogle Artikler. Af Aarsberetningerne ses det, at der har været arbejdet ret ensartet i alle Lande og omtrunt efter samme Program: Kvinders økonomiske Uafhængighed, Hustruens selvstændigere Stilling, kommunal og politisk Valgret o. s. v. — Ved Aarhundredeskiftet opdukker der i Kvinden og Samfundet den pompøse Rubrik: »Nordens Kvindeforbund«. De internationale Strømninger i Kvindebevægelsen, som er blevne vakte, først ved en Kongres i Washington 1888, derefter ved en lignende i Chicago 1893, vakte paany Tanken tillive om en skandinavisk Kvindesammenslutning. En norsk Kvinde, *Elisa Kjel-land*, fremsatte i Kvinden og Samfundet Ønsket om, at Kvinder fra Nordens Lande skulde træde i Korrespondance, for, som hun udtrykker sig, »at danne en Søsterkæde, som omslutter alle Nordens Lande«. Kvinder af højst forskellig Alder og Samfundstilling melder sig straks til denne Korrespondance, som dog omfattes med ulige større Interesse i Norge end i de andre Lande, navnlig Danmark, hvor kun meget faa

meldte sig, og Rubriken »Nordens Kvindeforbund«, som havde lovet meget mere, end den formaaede at holde, forsvinder snart helt af Bladet.

Ligesom det var fra Norge Idéen til Korrespondancen udgik, saaledes var det ogsaa Norge, som gjorde det næste indledende Skridt til Samarbejde ved at indbyde til et nordisk Kvindesagsmøde i Kristiania 1902. Mødet afholdtes paa en smuk og storstilet Maade i Kristiania Universitets Festsal, og Diskussionen bragte flere interessante Indlæg. Men der var desværre kun mødt meget faa Deltagere fra Danmark. Det synes stadig, som om Interessen paa det Tidspunkt var meget mindre i Danmark end i de andre af Nordens Lande. Tanken om internationale Sammenslutninger, der gav sig praktisk Udtryk først i Dannelsen af det internationale Kvinderaad, og derefter i Dannelsen af den internationale Kvindevalgretsalliance, synes dengang ganske at have overskygget den meget nærmere liggende Tanke om en Sammenslutning af Kvindesagens Forkæmpere i Nordens Riger.

Imidlertid skete der i Sommeren 1909 den for Kvindebevægelsens Skandinavisme saa betydningsfulde Begivenhed, at det paa en Konferencce i Stockholm mellem Delegerede fra Nordens tre Riger blev vedtaget at foreslaa det Fælleslovgivningsarbejde, som paa flere Omraader med Held var forsøgt, overført paa Familieretten; hvilket altsaa førte til Nedsættelsen af den svenske, norske og danske Kommission, som D. K. har den Glæde at have samlet her i Aften. Arbejdet paa Forbedring af den gifte Kvindes Retstilling har i alle Nordens Riger slynget sig som den røde Traad gennem Kvindesagen. Nedsættelsen af de tre Familieretskommissioner blev derfor den Lur, som atter kaldte paa den skandinaviske Kvinde-Sammenslutningstanke.

Den Omstændighed, at D. K. af den danske Kommission blev opfordret til at nedsætte et Udvalg, bestaaende af Kvinder, for hvilket Kommissionen kunde forelægge Udkastene til sit Foreslag, lagde Tanken om at lade afholde et nyt nordisk Kvindesagsmøde lige paa D. K.'s Vej. Et improviseret nordisk Kvindemøde, som blev afholdt paa Skodsborg Badesanatorium i Juli 1912 kom til at berede Vejen for et større Møde, idet der af flere Kvinder blev fremsat Ønske om at faa et saadant i Stand. Formanden for D. K.'s Fællesstyrelse, Astrid Stampe Feddersen, hvis

skandinaviske Sympathier aldrig har slumret, fremhævede indenfor Styrelsen den Betydning, der vilde ligge i at Nordens Kvinder samledes til fælles Forhandling om den ensartede skandinaviske Familieret. Tanken vandt Tilslutning indenfor D. K., og de officielle Indbydelser Kvindeorganisationer i Finland, Sverige, Norge og paa Island udgik i Februar 1914, og efter at de var modtagne, udgik Indbydelse til forskellige danske Kvindeforeninger om at lade sig repræsentere.

Mødet afholdtes d. 10. og 11. Juni 1914, og dets Program kom til at omfatte foruden Familieretsspørgsmaalet ogsaa Børnelovgivning og Særforbud for Kvinder.

Diskussionen om Familieretten blev indledt af Formanden for den danske Kommission, Hr. Professor Viggo Bentzen. Derefter havde en Taler for hvert af de repræsenterede nordiske Lande Ordet.

Diskussionen resulterede i Vedtagelsen af en Resolution, hvori Mødet udtalte, at det paa de fleste Punkter kunde slutte sig til det af Familieretskommissionen i 1913 afgivne Udkast til Love om Ægteskabs Indgaaelse og Opløsning, samt, at Mødet ansaa det for fornødent, at Kvinder bliver Medlemmer af de nordiske Familieretskommissioner ved de nu kommende Arbejder, hvor Kvindernes Interesser er særlig store og deres Indsigt i Arbejdet særlig paa krævet. Ligeledes udtalte Mødet sin Forvisning om, at gode og retfærdige nye Love paa dette og lignende Omraader burde søges gennemførte snarest mulig, og i væsentlig ensartet Form i de tre Lande.

Ogsaa Spørgsmaalet om Børnelovgivning og Spørgsmaalet om Særforbud for Kvinder blev diskuteret paa dette Møde, og det sidste Spørgsmaal førte til Vedtagelsen af en Resolution, hvori Kvinder af alle Samfundsklasser fra Danmark, Norge, Sverige og Finland udtalte sig imod Særlove for Kvinder i Industri og Haandværk — en effektiv Barselhvile undtagen.

Forinden de Delegerede til dette nordiske Kvindesagsmøde skiltes, var de samlede til en Fællesfrokost paa Marienlyst Badehotel, hvor Tanken om et fortsat Samarbejde paa de paa Mødet diskuterede Spørgsmaal og andre kvindesaglige Spørgsmaal drøftedes. Man vedtog at henvende sig i hvert Land til sine Kvindeforeninger og foreslaa et saadant Samarbejde optaget. En Indby-